

Redacteur ESB

g.werner@sdu.nl

Luchtfietsen

De ogen van de wereld zijn massaal gericht op Zuid-Afrika, waar het WK Voetbal in volle gang is. Voetbalgekke supporters stromen toe om hun land aan te moedigen op jacht naar eeuwige roem. Ook bij de gastheren is de goudkoorts toegeslagen en droomt men van niet minder dan honderdduizenden banen, miljarden aan inkomsten en procenten groei.

Er komt nogal wat kijken bij het organiseren van een WK Voetbal. Naast operationele kosten van een strak toernooischema en veiligheid moet elke straattegel rondom de nieuw verrezen stadions recht liggen en is voortreffelijke infrastructuur vereist om bezoekersstromen in goede banen te leiden. Dit kost nogal wat, maar het idee is dat het veel meer oplevert. De reusachtige bouwprojecten vooraf betekenen tijdelijke bergen werk, terwijl tijdens het evenement zelf de toeristische bestedingen enorm zijn. Na afloop zijn er dan nog de structurele baten van buitenlandse toeristen en bedrijven die de weg beter weten te vinden dan voorheen, profiterend van de hypermoderne vliegvelden en snelwegen. Bij het sluiten van het kasboek is de economie gegroeid.

Het probleem met deze lofzang is dat er historisch gezien weinig te juichen valt. Voor het vorige WK in 2006 constateren economen weliswaar diverse positieve uitkomsten voor Duitsland, maar gecorrigeerd voor ontbrekende kostenposten en overtrokken bestedingseffecten rest alleen een verwaarloosbaar effect (Brenke en Wagner, 2007). Ook eerdere WK-edities gaven wispelturige uitkomsten, die per saldo niet wijzen op een vetpot voor het gastland.

Natuurlijk is Zuid-Afrika geen Duitsland. Het kan als opkomende economie met een zwakke infrastructuur de transportkosten effectiever verlagen dan economische grootmachten en mogelijk zijn de extra bestedingen door een beter imago overweldigend. De kans is klein en de prijs hoog. De kosten voor alternatieve toepassingen zijn hoger dan in rijpe economieën, omdat de publieke uitgaven noodzakelijke investerin-

gen in bijvoorbeeld het onderwijs en de zorg verdringen. Bovendien lopen de stadionuitgaven sterker op omdat dergelijke luxegoederen niet vanzelf uit de grond rijzen en in ontwikkelende landen minder renderen. Maar het voornaamste verschil is de fictie van de begroting versus de harde feiten. Bespiegelingen vooraf geven door de WK-geschiedenis heen blijk van hoogmoed, die voor een enorme val in de prognoses zorgt zodra de kostenteller aangaat. Dan kunnen de voorspellingen weer de prullenbak in en allerhande onwenselijke effecten blijken onvoorzien; een deel van de WK-bestedingen lekt weg naar het buitenland, voetbaltoeristen verdringen voetbalhatende toeristen, investeringen worden niet terugverdiend (SEO, 2010). Helaas dus, de bergen goud hebben alle schijn van klatergoud. Anders is het voor de wereldvoetbalbond, de FIFA. Dit machtsbolwerk heeft het alleenrecht op WK-toewijzing en vervult deze lucratieve monopoliepositie met verve door gigantische eisenpakketten neer te leggen bij de kandidaat-organisatoren. De eisen grenzen aan het absurde. Alle inkomsten uit FIFA-activiteiten in het gastland zijn belastingvrij, en alle rechten op marketing, uitzending en kaartverkoop vallen toe aan de FIFA, want anders gaat het feest niet door. De FIFA kan de winst net zover afromen, voor de WK in Duitsland tot anderhalf miljard euro, totdat het verwachte resultaat voor de onderling concurrerende gegadigden praktisch nul is. Niet verwonderlijk dat de eindafrekening zo tegenvalt. Veelal zijn er verliezers, namelijk de kandidaat-landen die zich in de WK-wedloop hebben vergalopperd. Zij dragen wel de miljoenen aan voorbereidingskosten maar organiseren geen toernooi.

Voor de Zuid-Afrikaanse bevolking zal de wens de vader van de gedachte zijn, voor het organiserend comité zijn de optimistische ramingen van de economische impact noodzakelijk om te scoren. Er is sprake van een selectie-effect, waarbij alleen de hoogmoedigen met de grootste beloften trefzeker zijn bij de FIFA. Economisch is een megabod echter niet aantrekkelijk, en iets wat ook Nederland niet om economische redenen zou moeten willen. Toch is samen met België een *bidbook* ingediend voor de WK-organisatie in 2018 of 2022, waarover de FIFA eind dit jaar uitsluitsel geeft. Het comité zet in op duurzaamheid en twee miljoen fietsen voor bezoekers, en bindt daarmee de strijd aan tegen de miljarden oliedollars en grootse commerciële beloften van Engeland, Rusland en Qatar. Hopelijk zijn de fietsen nog niet besteld.

LITERATUUR

Brenke, K. en G.G. Wagner (2007) *Ökonomische Wirkungen der Fussball-WM 2006. Wochenbericht des DIW Berlin*, 74(29).
 SEO (2010) *Kengetallen kostenbatenanalyse van het WK voetbal. SEO-rapport*, 2010(13).